

ALPO TIILIKKA

Sysimökki

Sysimökki

SYSIMÖKKI

Alpo Tiilikka

© 2021 Alpo Tiilikka

Kansi: Books on Demand

Julkaisija:

BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja:

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-80-4478-9

I. Pako korpeen

Piru esittää kutsun

Projektipäällikkö Pekka Puhkula tapasi pirun työhuoneessaan erään maanantain iltana. Hän istui valmis-telemassa esitystä seuraavan päivän projektineuvostolle. Ikkunan takana vallitsi pimeys, väsymys painoi, mutta paljon työtä oli jäljellä. Jokin hahmo vilahti silmäkulmassa. Joku oli tulossa huoneeseen. Pekka kääntyi harmistuneena katsomaan työn keskeyttäjää.

Työpöydän vieressä olevassa vierastuolissa istui piru. Sillä oli lyhyet sarvet päässä kähärän mustan tukan seassa, terävä nenä ja pistävä katse. Sen vaatteet olivat hienoa villakangasta ja niiden kuosi oli parhaan vaatturin jäljiltä. Piru oli nostanut jalan toisen päälle. Hännän tupsu pilkotti lahkeesta. Pirun käsi lepäsi tuolin käsinojalla. Sen kynnet olivat poikkileikkaukseltaan pyöreät. Ne olivat ilmeisesti olleet pitkät, koska ne oli selvästi viilattu lyhyiksi. Kun piru avasi suunsa, sen teräväkärkiset hampaat tulivat näkyviin.

— Hyvää iltaa, herra Puhkula, piru sanoi kohteliaasti matalalla äänellä. — Huomaan että teillä on kiire. Minulla olisi kuitenkin mielenkiintoista asiaa.

Olemme seuranneet teitä jo pitkään. Meillä olisi teille tarvetta keskuudessamme. Toivon että lähdette mukaani.

Projektipäällikön elämä oli kieltämättä kuluttavaa, mutta Pekka oli vielä alta kolmenkymmenen. Se ei ollut ikä, jossa pirulla oli tapana viedä mukanaan. Kutsu tuli yllätyksenä. Pekkaa huimasi ja hänen silmissään hämärtyi. Kun hänen näkönsä kirkastui, vierastuolissa istui osastopäällikkö Martikainen. Martikainen oli varsinainen kiusankappale. Aina vaatimassa enemmän ja enemmän. Lupasi asiakkaille mahdottomia ja heitti ongelmat alaistensa ratkottavaksi.

— Piru, äsken siinä istui piru, pääsi Pekan suusta. Minä näin sen selvästi.

— Vai istui piru, Martikainen äyskäisi. Minähän olen istunut tässä ties kuinka kauan odottamassa, että sinä heräät uniltasi. Vai piru! Asiaan palataan, mutta teepäs se esitys joutuun valmiiksi. Huomenna menet psykiatrille, olet jo sekoillut ennenkin. Saa laittaa pääsi järjestykseen. Projektilla on kiire. Tässä ei ole aikaa pirujuttuihin.

Martikainen meni. Pekka jäi kokoamaan huomisen aineistoa. Päässä sumeni vähän väliä ja pirun kuva kiipti silmiin. Päänsärky iski vielä kaiken muun kiusan lisäksi. Kipupisteet kummankin ohimon yläpuolella vihloivat kuin päätä porattaisiin. Mutta pakko oli tehdä esitys valmiiksi. Martikainen kysyisi hänen lähtiessään, oliko kaikki valmista. Martikaisen lähtemisestä ei ollut toivoa.

Aineistosta tuli surkea, mutta lopulta kaikki tarvittava oli koossa. Pekka lähti kotiin.

— Onkos projektineuvoston aineisto valmiina, Martikainen kajautti Pekan mennessä hänen huoneensa ohi.

— Totta pirussa, Pekka vastasi.

— Tämä pirujuttu perataan vielä, kaikui Martikaisen ääni ulko-oven rämähtäessä.

Pekka lähti ajamaan kotiinpäin. Keskittyminen oli heikkoa. Auto teki outoja mutkia mutta ei onneksi törmännyt keneenkään tai mihinkään. Taustapeilissä näkyi komea ikivanhan mallinen vihreä urheiluauto. Se kulki samaa reittiä, kääntyi joka risteyksestä samaan suuntaan kuin Pekka. Kun hän tuli kotipihaan, urheiluauto meni moottori ulvoen ohi. Mikä se oli? Martikainen se saattoi olla, mutta mistä hänellä olisi rahaa moiseen autoon?

Pekan auto jäi ruutuun etupyörä viivan päällä, vaikka hän tiesi, että naapuri alkaisi siitä aamulla hirveän mesomisen.

Auroora istui sohvalla punaisella langalla kokoon sidottu paperinippu käsissään.

— Aha, sinä tulit. Jääkaapissa on makaronilaatikoita. Ostin useamman saman tien.

Auroora oli Pekan asuinkumppani, nuori hehkeä nainen, suorastaan kaunis, ainakin sopivan ilmeen ottaessaan. He olivat tavanneet pari vuotta sitten ja muuttaneet pian yhteen. Auroora oli Pekkaa muuta-

man vuoden nuorempi ja vielä opiskelija. Viime aikoina heidän yhteiselämänsä oli jäänyt myöhäisiin iltoihin ja väsyneisiin öihin. Projektin ja Martikaisen loputtomat vaatimukset olivat kuluttaneet Pekan ajan ja voimat. Auroora oli viihtynyt opinnoissa ja opiskelijoiden riennoissa, unohtanut yhteisen kodin ja äidistään eroon pääsemisen ihanuuden.

Auroora käänsi sivua ja katsoi ylös.

— Miltä sinä oikein näytät? Oletko nähnyt pirun?

— Aivan. Se pyysi minua lähtemään mukaansa. Kuolen varmaan pian. Ensi kerralla se ei kysele, vaan ottaa ja vie.

— Se on siis totta! Martikainen soitti ja sanoi, että sinä olet tullut hulluksi ja haukkunut häntä piruksi. Oli niin kiukkuinen, että raivosi minullekin. “Asia ei jää tähän”, hän huusi. Sinä saat lopputilin. Millä me sitten elämme? Sinä olet tuhonnut minun elämäni.

— Martikainen soitti! Mistä sinä tunnet Martikaisen?

— Olen ollut pari kertaa ravintolassa hänen kanssaan, kun sinä olet lorvehtinut jossain työmatkoillasi.

— Martikaisen kanssa! Sinä Martikaisen kanssa! Sen tympeän ilkimyksen kanssa. Jo ensimmäiset viisi minuuttia sen kuuntelua oksettavat.

— Hän oikein mukava. Kertoo niin hauskesti itsestään. Ja alaistensa hölmöilyistä. Ja ottaa minut niin kauniisti huomioon. Toisin kuin jotkut muut. Koska sinä olet viimeksi vienyt minut ravintolaan?

— Ööh. Tässä on ollut kiireitä. Onko Martikaisella vihreä urheiluauto?

— Ei. Tai mistä minä sen tiedän. Häntä kyllä autot kiinnostavat. Ja hän ajaakin niin urheilullisesti, eikä köntystäen, kuten jotkut.

Auroora ja Martikainen ravintolassa! Ja autossa. Piru häntä itseään noutamassa. Pekan nauru oli pitkä mutta ei kertonut ilosta.

— Olen miettinyt, mistä sinun ongelmasi johtuvat, Auroora tuli koputtamatta kylpyhuoneeseen.

— Ne johtuvat siitä, että töitä pitäisi tehdä 25 tuntia vuorokaudessa, ja minulla niitä on vain 24, Pekka vastasi hammasharja suussa.

— Ei suinkaan. Lapsuuden traumasta. Äidittömyydestä.

— Mistä ihmeen äidittömyydestä? Onhan minulla äiti. Ja isäkin. Asumat vain niin kaukana, että sinä et ole tavannut.

— Martikainen on pyytänyt sinusta turvallisuusselvityksen. Siinä lukee muiden riskien seassa, että sinut on adoptoitu vauvana.

— Adoptoitu. Minut adoptoitu! Sellaisesta minä en ole kuullut. Miksi?

— Äitisi kuoli, kun olit ihan pieni, selvityksessä lukee. Siitä tulee monta riskipistettä. Sinut annettiin adoptioon ja asia pidettiin salassa, koska äitisi historiassa oli jotain kummallista. Martikainen sanoo, että hulluuskohtauksesi johtuvat tuosta traumasta.

Mukana on myös jotain perinnöllistä mielen heikkoutta, sanoo hän. Hän sanoo, että sinä olet epäluotettava ja sinut on aiottu erottaa jo ennen tätä hulluskohtausta.

Pekka vastasi narskuttamalla hampaitaan. Martikainen ja Martikainen joka paikassa.

Yö tuli ja yö meni. Auroora nukkui tyytyväisen unta. Pekka käänsi kylkeä. Adoptio selitti kaiken. Hän oli ihmetellyt, miksi hänellä oli terävä nenä, vaikka kummallakaan vanhemmista ei ollut. Hampaatkin olivat erilaiset. Hän oli nopeatoiminen ja äkkipikainen, vaikka vanhemmat olivat hitaat ja harkitsevat. Siis “vanhemmat”, ottovanhemmat. Mutta mikä trauma siinä muka oli? Hän oli elänyt onnellisen lapsuuden.

Tuli aamu ja kiireinen töihinlähtö. Auroora ilmestyi kahvikuppi kädessään eteiseen Pekan pukiessa takkia.

— Nyt muistankin, sanoi Auroora. — Martikainen sanoi, että oikean äitisi nimi on Mirjam.

— Mirjam! Entä sukunimi?

— En muista. Kysy Matikaiselta. Hoolla se ainakin alkoi.

Pekka lähti punertavin unta kaipaavin silmin pääsumeana. Auroora jäi hörppimään kahviaan.

Naapuri seisoi parkkipaikalla Pekan auton vieressä. Hän osoitti sateenvarjollaan parkkiruudun reunaviivaa, jolla Pekan auton pyörä lepäsi ja koputti sen ovea.

— Sinun autorämäsi on minun ruudussani.

— Piruako se sinulle kuuluu?

Pekka oli jo menossa, kun naapuri sai keuhkonsa täyteen ja antoi tulla huutoa suun täydeltä. Taustapeilissä näkyi hänen punainen naamansa ja ylös alas heiluvat kädet. Asia ei jäisi siihen, Pekka arvasi.

Aamun projektineuvosto alkoi myrskyisenä. Yritys johon Pekka oli mennyt heti opintojen jälkeen ja sinne jumittunut, oli Ligth & electronics Ltd Oy. Sen tuotteita olivat tietokoneohjatut valoa tavalla tai toisella heijastavat laitteet ja mainosrakenteet. Useimmat toimitukset tehtiin asiakaskohtaisina toteutuksina. Asiakaskohtaisuus tarkoitti toimitusprojektia. Toimitusprojekti tarkoitti, että siinä oli projektipäällikkö ja pari muuta työntekijää. Projektipäällikkö tarkoitti henkilöä, joka vastasi projektin toteutuksesta. Vastuu tarkoitti sitä, että projektipäällikkö oli syyllinen kaikkiin virheisiin, kustannusten ylityksiin ja myöhästymisiin. Onnistumisista ja kulusäästöistä projektipäällikkö ei ollut vastuussa, vaan niiden ansio lankesi osastopäällikölle ja hänen esimiehilleen.

Huono uni ja pohjalla vaaniva uupumus eivät auttaaneet tilannekatsauksen pitämistä. Vähäisenkin unen olivat täyttäneet sarvipäiset ja pitkähäntäiset Martikaiset. Olo oli sumuinen ja huterä. Pekka meni ajoissa neuvotteluhuoneeseen ja avasi kokousmateriaalin suurelle näyttötaululle. Asiakkaat tulivat tasan yhdeksältä ja Martikainenkin vain vähän myöhässä. Asiakkaan toimitusjohtaja Mäkinen saapui tapansa mukaan meluisana. Isoa mahaa virtasi pitkälti ovesta sisään, ennen kuin

muu osa miehestä tuli näkyviin. Mäkisen varjona saapui hänen talouspäällikkönsä Närvästö. Laiha mies vilkuili epäluuloisena ympärilleen etsien epäkohtia, joista voisi huomauttaa. Mäkinen julisti kokouksen avatuksi. Martikainen alkoi tapansa mukaan vuodatuksen yri-tyksensä erinomaisuuksista ja omasta vaikutuksestaan, mutta Mäkinen viittasi hänet hiljaiseksi. Pekka piti tilannekatsauksen. Puhe meni horjuvasti. Taululla näytetty aineisto oli surkea.

Närvästö pääsi vuoroon ja aloitti valituksen kaikista projektin poikkeamista suunnitelmien suhteen. Hän ei tarvinnut papereita. Alkuperäiset suunnitelmat ja aika-
taulut sekä nykyiset ja edeltävät tilannekatsaukset olivat hänen muistissaan kuin valokuvina.

— Esitettyjen lisäksi havaitsen seuraavat poikkeamat ja ongelmat, Närvästö alkoi. Ensinnäkin ...

— Eiköhän jätetä kirjallisena, Mäkinen kuittasi. Pekka ei näytä olevan kunnossa.

— Piru sinut vie, jos ei tästä tahti parane, Närvästö narautti Pekalle harmissaan sooloesityksensä keskeyttämisestä.

— Minä tapasin pirun jo eilen, Pekka vastasi.

Asiakkaat menivät. Martikainen jäi tuijottamaan Pekkaa suutaan aukoen.

— Tiedätkös Martikainen, minä näin unta, että sinulla oli pirun sarvet ja pitkä häntä.

Martikainen muuttui vähitellen tulipunaiseksi. Hän haki sanoja, mutta loukkaus oli sellainen, että hän jäi kerrankin sanattomaksi. Martikainen meni. Ovi mä-

jähti kiinni. Pekka jäi istumaan paikalleen kokoushuoneen pöydän ääreen. Hänen silmissään hämärtyi, hän nojasi pöytää vasten, laski päänsä käden päälle ja jäi siihen nojalleen pää sumeana.

Pekan palatessa viimein huoneeseensa pöydällä oli työterveyslääkärin allekirjoittama lähete psykiatrille ja ajanvarauslappu tunnin päähän. Päässä humisi ja tuntui että hän ei saanut happea. Hän avasi ikkunan. Raikas ulkoilma helpotti oloa. Martikaista oli toteltava tai muuten napsahtaisi lopputili maailman huonoimmalla työtodistuksella. Ehkä psykiatrasta olisi oikeasti apua. Pirujen näkeminen ei kuulunut normaaliin elämään. Pekka lähti hetken kuluttua. Ikkuna jäi auki.

Psykiatrin lausunto

Psykiatrin vastaanotto ei ollut kaukana. Pieni toimisto kulahtaneen vanhan ostarin yläkerrassa teki vastaanottohuoneen virkaa. Pekkaa hirvitti mennä vastaanotolle. Psykiatrihan näkee kaikki ihmisen ajatukset ja mielen kieroumat. Mitä se löytäisi hänestä nyt? Menisikö kaikki tieto Martikaiselle? Hän kiipesi epävarmoin askelin rappuset ylös. Psykiatrin nimi ja titteli oli haalistuneella paperilapulla oven vieressä. Pekan tullessa ovelle, se aukeni ja mieshahmo astui ulos. Sillä oli paksu takki päällä, kaulus pystyssä, lakki ja käsineet, vaikka kevätpäivä lämmitti jo mukavasti.

Pekka meni sisään samalla ovenavauksella. Odottua sohvaa ei ollut huoneessa. Valkotakkinen vanha

aavistuksen resuinen mies istui kirjoituspöydän takana. Hän näytti säikähtävän Pekan tullessa sisään. Olisi kai pitänyt odotella käytävällä ja koputtaa ennen kuin tuli sisään.

— Kas päivää. Te olette varmaan herra Puhkula. Oikein säikähdin. Pelkäsin että edellinen asiakas tulisi takaisin. Hän oli — miten sen sanoisin — hankala. Hän kertoikin vähän taustaa teidän asiastanne. Selvä tapaus, ylirasitus työpaikalla, työuupumus, suorituskyvyn putoaminen ja harhanäyt. Minulla oli tietyt syyt ottaa hänen näkemyksensä huomioon.

Kauhun ilme viivähti taas hetken psykiatrin kasvoilla ja hän valui tuolissaan alaspäin.

— Että ei tässä tarvita sen kummempia tutkimuksia. Vuosi sairauslomaa ja täysin erilleen työpaikasta. Tärkeää on, että menee jonnekin kauas korpeen, noin niinkuin sivistyksen ulkopuolelle. Ymmärsin että siihen tulee tilaisuuksia.

— Minä en nyt oikein ymmärrä...

— Ei tässä ole paljon ymmärtämisiä. Ei ole minunkaan ymmärtämistäni kysytty. Lisäksi tässä on tämä lapsuuden trauma. Äidittömyys... Ja oikeasta isästä ei sitten mitään tietoa. Aijai, vaikea juttu. Helposti siinä tulee hulluksi ja sitten käy kehnosti. Korpeen vaan, sanon minä. Paluu juurille, niinsanotusti. Kontrolli puolen vuoden päästä. Siihen asti näkemiin.

Psykiatri lykkäsi Pekalle sairauslomalapun käteen ja viittoi hänet pihalle kauhistuksen värähdys kasvoillaan. Vai sillä tavalla. Oliko edellinen "asiakas" Martikainen?

Siltä ei näyttänyt. Martikaisen maha ei olisi tuon takin sisään mahtunut. Kävijän täytyi olla Martikaisen lähettämä pelottelija. Martikainen halusi hänestä eroon. "Suorituskyvyn putoaminen". Pelkäsi palkkarahojen menevän hukkaan. Ei sietänyt piruksi nimittelemistä.

Työpaikalla Pekka marssi koputtamatta suoraan Martikaisen huoneeseen ja nakkasi lomalapun pöydälle. Matti seiso i pöydän edessä ripitettävänä oman projektinsa ongelmista, mutta Pekka ei siitä välittänyt. Martikaisen puhemyllly kävi samalla, kun hän luki paperia. Äkkiä hän vaiken i, muuttui punaiseksi ja sitten valkoiseksi.

— Niin että minä lähden nyt, Pekka sanoi.

— Ei jumalauta, Martikainen rähähti. Projekti ensin valmiiksi. Eikö se kallonkutistaja saanut sinuun mitään tolkkua? Siitäkö sille maksetaan, että kirjoittaa sairaslomia? Menet heti takaisin ja sanot, että loma perutaan, tai muuten minä panen siihen ukkoon vauhtia.

Pekka poistui tarkempia ohjeita odottamatta. Matti tuijotti Pekan selkää päätään raapien. Martikainen nousi lähteäkseen Pekan perään mutta huomasi Matin ja jatkoi hänen läksyttämistään. Pekka kiiruhti huoneeseensa. Tuo oli taas niin tyypillistä kaksinaamaisuutta Martikaiselta. Järjesti vuoden palkattoman vapaan mutta Matin nähden teeskenteli hämmästyntä.

Pekka kiiruhti huoneeseensa. Musta lintu livahti avoimesta ikkunasta ulos. Se oli pudotellut kaapin

päällä olevia papereita yksi kerrallaan lattialle. Pekka otti laukun ja työnsi tietokoneen sinne. Koneen sisällä oli kaikki yhteiseen ja yksityiseen elämään tarvittava tieto. Mennessään hän huomasi sanomalehdestä revityn ilmoituksen kirjoituspöydällä. Hän työnsi sen tas-kuunsa ja lähti, hyvän sään aikana eli ennen kuin Martikainen pääsisi Matista eroon. Sitä ennen oli häivyt-tävä talosta Martikaisen saavuttamattomiin. Oli pääs-tävä jonnekin, mistä Martikainen ei häntä tavoittaisi.

Kiireinen lähtö

Musta lintu ennustaa kuolemaa, oli äiti sanonut monta kertaa. Äiti joka ei ollutkaan äiti vaan kasvatus-äiti. Psykiatrin varoitukset, Martikaisen uhkailut, Au-roora Martikaisen kanssa. Siinä oli kerta kaikkiaan lii-kaa. Tien reunaviiva alkoi kiemurrella oudosti. Vastaan tulevat autot kasvoivat ja pienenivät silmissä. Pekka pysäköi pientareelle rauhoittuakseen ja miettiäkseen, mitä oli tapahtunut ja mitä hän tekisi seuraavaksi. Sil-missä hämärsi ja hän kaivoi esiin nenäliinan. Lehdestä reväisty kappale putosi sen mukana taskusta. Sivun ylä-laita puuttui, eikä lehden nimeä tai päivämäärää näky-nyt. Paperi oli karkeaa ja tekstin fontti vanhanaikai-selta vaikuttavaa. Keskellä riekalletta oli ilmoitus.

Sysimökki vuokrattavana

*Vuokralle annetaan noita-ukon mökki keskellä
korpea. Ei heikkohermoisille. Ei mukavuuksia,*

Projektipäällikkö Pekka Puhkula näki pirun työhuoneessaan erään maanantain iltana.

– Hyvää iltaa, herra Puhkula, piru sanoi kohteliaasti matalalla äänellä. – Huomaan että teillä on kiire. Minulla olisi kuitenkin mielenkiintoista asiaa. Toivon että lähdette mukaani.

Tästä alkaa Pekka Puhkulan huima seikkailu kaukana korvesa kummallisten olentojen parissa, olentojen jotka olivat todellisuutta entisaikojen suomalaisten elämässä ja uskomuksissa. Nyt ne ovat yhtä tosia Pekan uudessa maailmassa.

Aluksi elämä soljuu kuin sadun maailmassa. Mutta Hiisillä on tehtäviä, jotka he toivovat Pekan hoitavan. Vapaaehtoisesti tai vähemmän vapaaehtoisesti.

Sysimökki on Alpo Tiilikan neljäs romaani. Se on itsenäinen teos mutta sillä on Maahinen-kirjan kanssa yhteisiä henkilöitä ja sen tapahtumat ovat Maahista edeltävältä ajalta.

BoD

9 789528 044789